

BARTOSZ RAKOCZY*

RECENZJA MONOGRAFII AUTORSTWA
PROF. JERZEGO STELMASIAKA
PT. *INTERES INDYWIDUALNY
A INTERES PUBLICZNY W OCHRONIE ŚRODOWISKA
W OBSZARZE SPECJALNYM
O CHARAKTERZE EKOLOGICZNYM*, RZESZÓW 2013

JERZY STELMASIAK, *INDIVIDUAL INTEREST
VERSUS PUBLIC INTEREST IN THE ENVIRONMENTAL
PROTECTION IN THE CASE OF A SPECIAL
ECOLOGICAL AREA [INTERES INDYWIDUALNY
A INTERES PUBLICZNY W OCHRONIE ŚRODOWISKA
W OBSZARZE SPECJALNYM O CHARAKTERZE
EKOLOGICZNYM]*, RZESZÓW 2013 (REVIEW)

<http://dx.doi.org/10.12775/PPOS.2014.024>

Słowa kluczowe

Interes indywidualny; obszar specjalny o charakterze ekologicznym; interes publiczny w prawie ochrony środowiska.

* Doktor habilitowany z zakresu prawa ochrony środowiska, Kierownik Katedry Prawo Ochrony Środowiska UMK w Toruniu, radca prawny.

2/2014

Keywords

Individual interest; special ecological area; public interest in environmental law.

Nakładem wydawnictwa Uniwersytetu Rzeszowskiego ukazała się monografia autorstwa Pana Profesora Jerzego Stelmasiaka, zatytułowana „Interes indywidualny a interes publiczny w ochronie środowiska w obszarze specjalnym o charakterze ekologicznym”, Rzeszów 2013 r. opracowanie to zasługuje na szczególną uwagę i to z kilku względów. Przede wszystkim należy dostrzec, że jest to pierwsza monografia traktująca o konflikcie pomiędzy interesem publicznym a interesem prywatnym w ochronie środowiska, zawężająca jednak pole badań i dociekań naukowych do obszaru specjalnego o charakterze ekologicznym. Pracę tą charakteryzuje nie tylko wysoki poziom merytoryczny, ale również docenienie aspektów praktycznych, które są owocem doświadczenia Autora z Jego praktyki orzeczniczej. Recenzowana praca stawia też wiele fundamentalnych pytań dla współczesnego prawa ochrony środowiska i zawiera odpowiedzi Autora na trafnie postawione pytania.

Monografia podzielona jest na 5 rozdziałów, w których Autor odpowiednio analizuje relacje pomiędzy interesem indywidualnym a interesem publicznym na terenie obszaru specjalnego o charakterze ekologicznym. Następnie Autor śledzi ewolucję relacji pomiędzy interesem indywidualnym a interesem publicznym, wreszcie bada specyfikę interesu indywidualnego oraz realizację interesu publicznego. Monografię kończy rozdział, w którym Autor rozważa, w jaki sposób rozstrzygane są konflikty pomiędzy interesem publicznym, a interesem prywatnym.

Układ pracy i podział jej na poszczególne zagadnienia w pełni oddaje istotę badanej problematyki. Z całą pewnością praca byłaby jeszcze bardziej przejrzysta, gdyby Autor zechciał rozważyć podział monografii na podrozdziały. Sama problematyka konfliktu między interesem publicznym, a interesem prywatnym z punktu widzenia prawa ochrony środowiska jest bardzo istotna. Choć problematyka ta jest w piśmiennictwie do-

strzegana, to jednak rzadko jest ona przedmiotem monograficznych analiz¹.

Autor bardzo trafnie dostrzega, że konflikt pomiędzy interesem indywidualnym a interesem publicznym w prawie ochrony środowiska kształtuje się inaczej niż w prawie administracyjnym. W przypadku prawa ochrony środowiska dobro jednostki, i w konsekwencji jej interes, zdeterminowany jest jakością środowiska. Im bowiem lepsza jakość środowiska, tym lepsza jakość życia i zdrowia jednostki. Ochrona środowiska, wykonywana nawet w kontekście interesu publicznego, też zmierza do uzyskania jak najlepszej jakości środowiska. Wydawać by się zatem mogło, że konflikt interes indywidualny, a interes publiczny jest konfliktem jedynie pozornym. Można byłoby tak przyjąć, gdyby nie to, że pojęcie interesu indywidualnego postrzegane jest przez jednostkę z punktu widzenia jej doraźnych i partykularnych interesów. Niekiedy jednostka nie dostrzega tego, że ochrona środowiska leży w jej interesie i konfrontuje owo dobro z interesem indywidualnym. Zatem Autor trafnie bardzo diagnozuje ów problem badawczy i zakreśla jego granice. Jednocześnie Autor w sposób bardzo umiejętny bada ów konflikt w aspekcie historycznym, wskazując jak zmieniał się ów konflikt i jednocześnie przewidując, w którą stronę będzie on dalej zmierzał.

Pracę można byłoby uznać za bardzo wartościową monografię nawet wtedy, gdyby Autor ograniczył się jedynie do badania konfliktu pomiędzy interesem indywidualnym, a interesem publicznym w ochronie środowiska. Jeszcze większe znaczenie tej monografii wiąże się z dodatkową trudnością, jaką Autor sobie nakreślił, a mianowicie ograniczy pole badawcze tylko do obszaru specjalnego o charakterze ekologicznym. Jednak jego rozważania mogą być z powodzeniem uwzględniane także dla badania innych obszarów prawa ochrony środowiska, których występuje konflikt pomiędzy interesem publicznym, a intere-

¹ Por. J. Ciechanowicz-McLean, *Interes publiczny w prawie ochrony środowiska*, [w:] *Problemy współczesnego ustrojownawstwa. Księga jubileuszowa profesora Bronisława Jastrzębskiego*, pod red. J. Dobkowskiego, Olsztyn 2007, s. 452–459.

sem indywidualnym. Monografię cechuje wnikliwa analiza pojęcia interes indywidualny i pojęcia interes publiczny w prawie ochrony środowiska i zakresu tych pojęć. Na szczególne zaaccentowanie zasługują rozważania Autora koncentrujące się na pojęciu interes indywidualny. Prezentuje On nowatorskie pojęcie do tego zagadnienia, a przede wszystkim w sposób właściwy umieszcza go w ramach wyznaczonych normami prawnymi. Analizując owe pojęcia Autor dostrzega subiektywny i obiektywny charakter obu tych interesów. Osadza je zresztą w sposób właściwy w szerszej materii także i konstytucyjnej.

W mojej ocenie szczególna wartość ma rozdział 5, w którym Autor rozważa jak należy rozstrzygać konflikty pomiędzy interesem indywidualnym, a interesem publicznym w kontekście obszaru specjalnego o charakterze ekologicznym. Punktem wyjścia Autora jest trafne spostrzeżenie, że taki konflikt istnieje. Obliguje to badacza do tego, aby nie tylko ów konflikt zidentyfikować, ale również aby ów konflikt rozwiązać, albo przynajmniej wskazać sposoby jego rozwiązania. J. Stelmasiak nie tylko identyfikuje te konflikty, ale również wskazuje kierunki ich rozwiązań. W mojej ocenie bardzo dużą rolę w konstruowaniu tego rozdziału odegrało praktyczne, sędziowskie podejścia Autora do badanej materii. Proponowane tam kierunki rozwiązywania konfliktów cechuje bowiem nie tylko teoretyczna i metodologiczna poprawność, ale również pragmatyczne podejście.

Wskazując kierunki rozwiązywania tych konfliktów, Autor nie opowiada się in genere ani po stronie interesu publicznego, ani po stronie interesu indywidualnego. Nie daje odpowiedzi, iż zawsze interes indywidualny musi ustąpić interesowi publicznemu, albo też odwrotnie, iż zawsze interes publiczny musi ustąpić interesowi indywidualnemu. Osadza On ów konflikt w koncepcji zrównoważonego rozwoju, co daje mu możliwość zachowania elastycznego i indywidualnego podejścia do problematyki. Trafnie Autor argumentuje, że nie ma możliwości wypracowania zakresu i zasad ogólnych, a jedynie można wypracować reguły rozstrzygania konkretnych konfliktów, w konkretnych sytuacjach, pomiędzy konkretnymi podmiotami.

Jestem przekonany, że monografia J. Stelmasiaka stanowi cenny wkład w rozwój doktryny i teorii Prawa ochrony środo-

wiska. Jestem również przekonany, że książka ta zostanie dostrzeżoną w praktyce stosowania prawa ochrony środowiska jako cenna pomoc w diagnozowaniu konfliktów i ich rozwiązywaniu. Publikacja ta stanowi również interesujące opracowanie dla samej metodologii. Wprawdzie Autor nie stawia sobie celów metodologicznych, niemniej jednak, wykorzystywane przez Niego metody badawcze mogą być również przydatne dla innych badaczy Prawa ochrony środowiska. Język monografii jest staranny i bardzo precyzyjny. Trudno też Autorowi stawiać zarzuty związane ze zbyt skromną bibliografią, ewentualnie ze zbyt skromnymi źródłami prawa. W monografii zostały wykorzystane praktycznie wszystkie opracowania, które Autor wien uwzględnić.

Nie mam żadnych wątpliwości w sformułowaniu poglądu, że publikacja autorstwa Jerzego Stelmasiaka jest cennym wkładem w rozwój prawa ochrony środowiska.

Kontakt e-mail:

kpos@umk.pl

